VERKLARING · Advocatuur en rechten van advocaten

De advocatuur is een eeuwenoud beroep dat is ontstaan om de diepste wonden van de mensheid te helen

24 januari 2026 · Amsterdam Law Center · 8 min. leestijd

Door de geschiedenis heen is het de enige vesting geweest die recht overeind bleef staan tegenover machthebbers, de stem van het individu versterkte en gerechtigheid een concrete vorm gaf. In de oudheid werd gerechtigheid vaak gewogen op de weegschaal van brute kracht: de sterke werd als rechtmatig beschouwd, de zwakke werd tot zwijgen gedwongen.

De ware aanvang van de beschaving ontstond precies op dit punt: toen geschreven wetten, het gelijkheidsbeginsel en een onafhankelijk verdedigingsmechanisme zich verhieven tegen de ruwe macht. Toen zette de mensheid een stap uit een donkere grot het licht in.

De advocaat is de hoeder van dat licht.

Een onwrikbaar schild dat de grenzeloze wil van machthebbers in balans brengt met de onaantastbare weegschaal van de wet; dat de tirannie van willekeur smoort met het waardige woord van gerechtigheid; dat de menselijke waardigheid uit de schaduw van onderdrukking trekt. Van de agora's van het oude Griekenland tot de Romeinse fora, van middeleeuwse rechtbanken tot moderne gerechtsgebouwen, is de advocaat altijd het geweten van het volk geweest, hun laatste stem en hun sterkste schild tegen ongecontroleerde macht.

Advocaat zijn betekent verdediging zijn en de verdediging is het volk: de stem van de onderdrukten, de het zwijgen opgelegden, de slachtoffers, de achtergelatenen. Dit beroep is de levensader van de democratie; want ware democratie kan alleen bestaan waar iedereen gelijk, onbevreesd en effectief wordt verdedigd.

De toga van een advocaat is niet slechts een stuk zwarte stof; het is het meest tastbare symbool, de heilige standaard van de eeuwenlange strijd van "recht tegen macht."

Wanneer die toga wordt aangetrokken, staat het individu niet langer alleen; achter hem staat een eeuwenoude traditie van gerechtigheid — het collectieve geweten van de mensheid.

Als de verdediging in gevaar komt als advocaten tijdens de uitoefening van hun beroep worden bedreigd, mishandeld, gerechtelijk lastiggevallen of opgesloten— dan is niet slechts één beroepsgroep in gevaar, maar de hele samenleving.

Want als de advocaat in gevaar is, dan is het recht op een eerlijk proces in gevaar.

Als het recht op een eerlijk proces in gevaar is, dan is de vrijheid in gevaar.

En als de vrijheid in gevaar is, staat de mensheid oog in oog met het risico terug te keren naar die duistere tijden waarin alles werd overgelaten aan de willekeur van de machtigen.

Vandaag, op 24 januari, de Dag van Bedreigde Advocaten, vestigen we opnieuw de aandacht op de vijf advocaten die in 1977 op de Atocha-straat in Spanje door fascistische groepen werden vermoord:

De verdediging zweeg niet — en zal nooit zwijgen.

In de periode na 15 juli 2016 in Turkije zijn advocaten gedwongen een hoge prijs te betalen voor het verdedigen van hun cliënten, het spreken over mensenrechten, het volgen van martelbeschuldigingen en het protesteren tegen kayyım-beleid (door de staat aangestelde trustees).

In dit artikel trachten we deze onwettige praktijken te documenteren en met voorbeelden te illustreren.

Druk en arrestaties van advocaten in de “FETÖ”-zaken sinds 2016

Na de couppoging van 15 juli 2016 kregen advocaten die cliënten verdedigden die door de regering bestempeld werden als verbonden met “FETÖ” te maken met enorme druk en gerechtelijke intimidatie.

De term “FETÖ” en de classificatie als “terroristische organisatie” werden door de regering geïntroduceerd en overgenomen. De Hizmetbeweging, bekend als een religieus-sociale gemeenschap, werd na de corruptieonderzoeken van 2013 steeds sterker als bedreiging afgeschilderd. Na de couppoging werd de beweging geherclassificeerd als “FETÖ/PDY-terroristische organisatie”, wat leidde tot tienduizenden vervolgingen.

Deze kwalificatie werd volledig gevormd door het politieke en juridische narratief van de overheid. Veel individuen en organisaties hebben het bestempeld als “geconstrueerd” of een “politiek instrument.” Door intensieve overheidspropaganda werd dit frame in de samenleving verankerd, en de afkorting “FETÖ” vond zijn weg van officiële documenten naar de mediataal.

In deze context werden advocaten die cliënten in FETÖ-zaken verdedigden, gecriminaliseerd louter omdat zij het verdedigingsrecht uitoefenden.

Een van de ernstigste juridische schendingen van die periode was dat zowel legale als niet-legale handelingen als bewijs werden geaccepteerd voor “lidmaatschap van” of “hulp aan” een terroristische organisatie.

Zo werden advocaten die cliënten met FETÖ-beschuldigingen verdedigden, zelf beschuldigd van “hulp aan een terroristische organisatie” of “lidmaatschap van FETÖ.”

Een veelzeggend voorbeeld is advocaat G.T., die journalist Ekrem Dumanlı verdedigde en bijna twee jaar gevangen zat — enkel en alleen omdat hij diens advocaat was.

Volgens Anadolu Agency bestonden de beschuldigingen tegen G.T. onder andere uit:

– het opzeggen van zijn Digitürk-abonnement nadat STV-zenders waren verwijderd,

– het hebben van een rekening bij Bank Asya,

– routineuze rekeningactiviteiten van zijn echtgenote van 20–35.000 TL.

Volkomen normale financiële transacties dus — maar ze werden als bewijs van terrorisme gepresenteerd.

De enige werkelijke “reden” voor zijn arrestatie was dat hij als advocaat van Dumanlı optrad.

Dit toont aan hoezeer rationele juridische beoordeling binnen de rechtspraak was ingestort.

Een ander voorbeeld is mijn celgenoot, advocaat Erol Bey.

Hij had geen persoonlijke band met Dumanlı.

Maar hun echtgenotes kenden elkaar omdat zij in dezelfde wijk woonden en telefonisch contact hadden — via telefoons geregistreerd op naam van hun echtgenoten.

Deze volledig gewone sociale interactie werd als “bewijs van FETÖ-lidmaatschap” gepresenteerd.

Op 5 april 2017 werd Erol Bey gearresteerd en 14 maanden vastgehouden.

Er was geen strafbaar feit — enkel buurtcontact.

Het feit dat dit in rechterlijke uitspraken verschijnt, toont hoe diep het juridisch beoordelingsvermogen was aangetast.

Structurele beperkingen en verboden

Tijdens deze periode werd de essentieelste pijler van het verdedigingsrecht — de advocaat-cliëntrelatie — herhaaldelijk herverpakt als “lidmaatschap,” “propaganda,” of “hulp aan een organisatie.”

Advocaten werden onderworpen aan onderzoeken, arrestaties en langjarige gevangenisstraffen simpelweg voor het uitoefenen van hun beroep.

Een andere belangrijke ingreep was het optreden van de HSYK/HSK:

– In december 2017 werd 322 advocaten onder FETÖ-onderzoek verboden om FETÖ-verdachten te verdedigen.

– In december 2018 werd een vergelijkbaar verbod opgelegd aan 131 advocaten in MLKP-zaken.

Deze verboden beperkten rechtstreeks het verdedigingsrecht en schakelden veel advocaten effectief uit.

Rapporten bevestigen de systematische druk

Volgens Weltanwälte e.V. (2023) sinds 2016:

- 1.638 advocaten onderzocht
- 903 gearresteerd
- 665 vastgezet

Volgens de VN-Mensenrechtencommissaris (2018):

- 570 advocaten in de gevangenis
- 1.470 onder onderzoek
- 79 zwaar veroordeeld

Volgens de Jailed Lawyers Initiative (2021):

- Meer dan 1.600 onderzoeken
- 615 arrestaties
- 474 advocaten samen 2.966 jaar gevangenisstraf

Human Rights Watch (2019) beschreef de situatie als:

“een directe aanval op advocaten en het recht op een eerlijk proces.”

ÇHD-advocaten en verbreding van criminalisatie

Veel leden van de Progressieve Advocatenvereniging (ÇHD), hoewel niet gelinkt aan FETÖ, werden vervolgd wegens “lidmaatschap van een terroristische organisatie,” vaak in politiek gevoelige en mensenrechtenzaken. Sommigen kregen straffen tot 12 jaar, vaak gebaseerd op dubieuze verklaringen of onrechtmatig verkregen bewijs.

In 2023 vernietigde het Hof van Cassatie delen van de zaak — maar de detentie ging door.

Grootschalige operaties tegen advocaten (2017)

In Istanbul vonden meerdere arrestatiegolven plaats gericht op advocaten die deel zouden uitmaken van een “advocatenstructuur” binnen FETÖ:

- februari 2017: 95 doelwitten, 22 arrestaties
- april 2017: 38 arrestaties, 30 vastgezet
- juni 2017: 189 arrestatiebevelen

Internationale organisaties hebben deze operaties fel bekritiseerd.

Conclusie

De periode na 15 juli is een van de zwaarste beproevingen geweest voor de advocatuur in Turkije.

Advocaten werden gecriminaliseerd enkel voor het doen van hun werk. Routineuze banktransacties werden als bewijs gezien; advocaten-cliëntgesprekken werden “hulp aan een organisatie” genoemd; advocaten werden jaren opgesloten omdat zij journalisten of dissidenten verdedigden.

Dit trof niet alleen individuele advocaten — maar bedreigde de hele samenleving.

Want als de advocaat in gevaar is, is de verdediging in gevaar; als de verdediging in gevaar is, zijn vrijheid en rechtsstaat in gevaar.

De betekenis van 24 januari

Opgedragen aan de vijf advocaten die in 1977 in de Atocha-massamoord in Madrid werden vermoord, is deze dag een wereldwijd symbool van verzet, hoop en de strijd om gerechtigheid.

In Turkije werd de dag in 2012, 2019 en opnieuw krachtig in 2025 benadrukt in een gezamenlijke verklaring van de Orde van Advocaten en 81 balies.

De boodschap was duidelijk:

“Als advocaten in gevaar zijn, is het recht op verdediging in gevaar.”

Zelfs in de Justitiële Hervormingsstrategie 2025–2029 ontbrak aandacht voor geweld tegen advocaten — een pijnlijke aanwijzing voor hoe geïnstitutionaliseerd de crisis is.

24 januari is niet enkel een dag van herinnering; het is een levend symbool van verzet, hoop en gerechtigheidsstrijd.

Zolang advocaten de macht van de wet tegenover de macht van de machtigen blijven plaatsen, zal het geweten van het volk niet doven en blijft de garantie van vrijheid overeind.

Als wij advocaten in gevaar zijn, dan is de verdediging — dus het volk zelf — in gevaar.

Maar zolang wij weerstand bieden, zal het volk weerstand bieden.

Want de verdediging *is* het volk; en zolang de advocaten die deze verdediging vertegenwoordigen volhouden, zullen goedheid en gerechtigheid uiteindelijk zegevieren.

Op deze betekenisvolle dag eren wij alle advocaten die onder druk staan, gearresteerd worden, bedreigd worden of moedig blijven werken.

Wij herhalen onze vastberadenheid om de onafhankelijkheid van de verdediging te beschermen, het recht op een eerlijk proces te herstellen en de rechtsstaat te waarborgen.

24 januari herinnert ons niet alleen aan verleden pijn — maar draagt ook de hoop van de toekomst.

Het is onze gezamenlijke verantwoordelijkheid die hoop te laten groeien.

Mahmut Haldungil

Gedownload van amsterdamlawcenter.com op 23 november 2026. Actuele versie: https://amsterdamlawcenter.com/nl/de-advocatuur-is-een-eeuwenoud-beroep-dat-is-ontstaan-om-de-diepste-wonden-van-de-mensheid-te-helen/